

1985 йил ноябрдаги Женева олий даражадаги Совет — Америка уршавуви чоғида эришилган ҳамда 1987 йил декабрда Вашингтондаги олий даражадаги уршавува тасдиқланган ахднома мувофиқ Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан Америка Қўшма Штатлари Президентى Рональд У. Рейган 1988 йил 29 май — 2 июнь кунлари Москвада учрашдилар.

ган сиёсий мулоқотнинг кенгайтирилиши нikkала томонин қизиқтиратган ва ҳар нikkала томонин ташвишга солаётган масалаларни ҳал этишининг тобора кўпроқ даражада самарали воситаси бўлиб қолмоқда. Улар тарихдаги, ағъаналар ва идеологиядаги реал тафовутларни камайитиб кўрсатмайдилар. бундай тафовутлар бундан бўён ҳам Совет — Америка муносабатларига хос бўлиб қолаверадилар. Бироқ улар мулоқот давом эттири-

лайдиган даражани белгилаш тўғрисида илгари эриш-илган ахднома, шунингдек қитъаларо баллистик ракета-лар билан сув кемаларига баллистик ракета-лар умумий микдори учун 4900 та портловчи каллак ҳамда 154 та оғир ракета-ларга 1540 та портловчи каллак паст даражаларнинг чегара-си бўлиши тўғрисидаги ахднома акс этган.

Шартнома лойиҳасида Совет Иттифоқи қитъаларо қилишни қийинлаштирувчи яширин ёки фаолиятнинг бошқа турларидан фойдаланишнинг тақиқлаш. Бундай қондалар телеметрияни шарт-ли белгилар билан ифода-лашни тасдиқлашни ўз ичига олган ҳамда ра-кета-ларнинг учини чоғида эфир орқали бериладиган барча телеметрия ахборот-дан тўла фойдаланишнинг таъминлаган бўлур эди.

Н. Конкрет турдаги жой-лаштириб қўйилган баллис-тик ракета-лар билан ифода-лашни тасдиқлашни ўз ичига олган ҳамда ра-кета-ларнинг учини чоғида эфир орқали бериладиган барча телеметрия ахборот-дан тўла фойдаланишнинг таъминлаган бўлур эди.

1974 йилдаги ядро қуроли ер ости синовларини чеклаш тўғрисидаги Совет — Америка Шартнамаси устидан самарали назорат чораларни тўғрисидаги ахдлашувга эришиш учун томонлар бир-бирларининг синов полигон-ларида назорат юзасидан биргаликда эксперимент иш-лаб чиқиш ва ўтказишга ке-лишиб олдилар.

Шу муносабат билан улар назорат юзасидан биргалик-да эксперимент ўтказиш тў-ғрисидаги ахднома билан

Раҳбарлар кенг қамровли, самарали назорат қилиш мумкин бўлган ва химиявий қуролга эга бўлишга қодир барча давлатларни қамраб оладиган химиявий қуролини жаҳон миқёсида чинакамгина тақиқлашга эришишга қара-тилган ва ҳозир олиб бори-ладиган кўп томонлама му-зокаралар ҳамда икки то-монлама Совет — Америка масхалатлашувларининг ҳо-латини қуриб чиқдилар. Улар, шунингдек, химиявий қуролининг кенг миқёсда

сиёсийнинг муҳимлигини таъкидладилар.

II

Бош секретарь билан Президент инсон ҳуқуқлари ва гуманитар масалаларни батафсил муҳомаа қилди-лар. Раҳбарлар шу соҳада муттасили кенгайиб бораётган ва тобора конкретлик касб этаётган Совет-Америка му-лоқотини қуриб чиқдилар ҳамда бу мулоқотни давом этаётган конкрет сийлиши мақсадларида барча даража-

тўғрисидаги икки томонлама битим доирасида граждандар оғир реакторлари хавф-сизлиги борасидаги қамқор-лик тўғрисида яқинда Со-вет — Америка меморандуми имзоланишини таъбирла-дилар. Шу битимнинг амал-дашиш мuddатини узайти-риш тўғрисида ўзаро дипло-матик ноталар айирбошлан-ди.

Уй-жой қурилиши ва бош-қа турдаги қурилиш соҳа-сида қамқорлик қилиш тў-ғрисида

Иккала раҳбар шунга учун 1600 тадан, портловчи аминдирларки, улар ўрнат-зарядлар учун 6000 тадан

лаш еки ремонт қилиш ишларини амалга ошириш мумкин бўлган жойларни қисқа муддатда оғоҳлантириб инспекция ўтказиш.

Г. Миялди техника воситалари ёрдамида контрол

Бош секретарь ва Президент 1987 йил 15 сентябрдаги Совет—Америка битимига мувофиқ Москва ва Вашингтонда барпо этилган ядровий хавфсизликни камафтириш марказлари ўртада янги алоқа канали ишга туширилганидан мамнуний изҳор этилди. Бу марказлар СССР ва АҚШнинг стратегик ҳужум қуроллари қисқаришиш тўғрисида келажакда тузиладиган Шарҳнома доирасида ҳам муҳим роль ўйнаши мумкин деб келишиб олинди.

Совет ва Америка раҳбар-
лари атом энергиясидан тинч
мақсадларда фойдаланиш со-
ҳасида ҳамкорлик қилиш

А. С.
лар.